

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzynskiego we Wrześniu
Odpowiedzialny za cenzurę redakcyjną Andrzej Prądzynski we Wrześniu
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na miesiąc grudzień na pocztę: 13000.— mk., w ekspedycji: 13000.— mk. — Ogłoszenia i: za miejsce jedno-lin. jednem milim. w wiec 10000 mk. przyjmie administracja większe dawki, mniejsze do godz. 10 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

Najgwałtowniejsza potrzeba chwili obecnej

Kto jest na dorobku, musi żyć oszczędnie i liczyć się sumieniem z wydatkami, gdyż w przeciwnym razie grozi mu ruina. O tej prawdzie, starej jak świat, nie pamiętaliśmy, kiedy cudownym zdarzeniem Opactwo Bożej z odmetów wojny wszechświatowej powstała Polska tak wielka, tak wspaniała, jak o tem nie pomyśleliśmy i w najśmielszych marzeniach. — Nie licząc się jednak z tem, że Polska jest dopiero na dorobku, że przed nami tyle owiaślnych i tyle gwałtownych spraw — poczęliśmy groźnym szafować hojnie na lewo i na prawo. Państwo w pierwszych latach swego lewicowego, potworzyły urzędów bez liku, mieliśmy procentalnie więcej urzędników, aniżeli którekolwiek inne państwo europejskie. Ogół tymczasem nie myślał o planowaniu, nie potrzebę płać podatków. Ponieważ rozchody były olbrzymie, a dochody małe — państwo pomagało sobie w ten sposób, że puściło w bieg maszynę, drukującą pieniądze, która coraz szybciej musiała pracować, aby pokrywać wydatki coraz większe. Następnem tego było coraz większe drożyzna, która dzisiaj dochodzi do zawrotnego wprost wyżyny i grozi nam straszną katastrofą!

Obecny rząd narodowy wziął sobie za zadanie uzdrowienie stosunków finansowych w Polsce. Stoi on tam stanowisko, że jakiegokolwiek praw, czy rozporządzenia, któreby miały być wydanymi, nie widzi jedyną ratunek w tem, aby udrożnić pieniądź polski. A chce go udrożnić przeprowadzeniem równowagi w budżecie, stworzeniem banku emisyjnego i wprowadzeniem pieniądza, mającego pokrycie w skarbie państwowym. Jeżeli to nastąpi, wówczas rząd — spekulując niezdrowo, weźmie w łeb i drożyzna ustąpi sama przez się, chociaż oczywiście przyjdzie do normalnych stosunków nie obędzie się bez pewnych wstrząśnień i ofiar.

Ale czy tymczasem społeczeństwo ma patrzeć obojętnie na szerzącą się coraz więcej biedę i nędzę? Czy ma spokojnie patrzeć na to, jak około nas coraz więcej ludzi, którym brak przyswójczych opłat, a nawet kawałka chleba, tak że zdarzają się nawet po miastach wypadki śmierci z powodu wyłączenia i głodu, jak o tem głucho wiecie niosą? Czy ci, którzy żyją w dostatkach, a przynajmniej we względnie — dobrotliwych warunkach, nie spieszą o pomoc? Chcieliby się zaważać do tych wszystkich, którzy koszą przed oczami dorabiając bajechnych fortun — do tych, którzy lewią, nieuczciwą spekulacją i paskarnictwem przyczyniają się w niemałej części do dzisiejszej drożyzny: „Ludzie, opamiętajcie się!” Nie uczucie jest lewota i izam swych współbraci! Ale wiemy, że takie wołanie

będzie daremne, gdyż do tych ser skamieniałych zadane widlegdy idealne nie przemawia! Za to zwracamy się do zdrowej części naszego społeczeństwa i wołamy:

Najgwałtowniejszą potrzebą chwili obecnej — to ratowanie biednych i głodnych.

Jest to potrzeba tak gwałtowna, że wobec niej na razie wszystko inne ustąpić powinno na dalszy plan. Odrzucić stawianie punktów, obchody i rozprawy a kosztowne do lepszych czasów — a co możemy dawać nam biednych i głodnych! Niech te sprawy weźmą w rękę ludzie dobrej woli, niech się potworzą komitety po miastach i po parafach, niech zbierają pieniądze, a jeszcze lepiej żywność! W każdej wiosce prawie znajdzie się jedna lub druga rodzina żyjąca w nędzy. Po miasteczka i miastach tei biedy będzie wiele więcej! Niech istniejące tam Towarzystwa św. Vincentgo podwoją swoją pracę, na ich rzecz, niech płyną hojne dary z miast i okolicy. We większych miastach tei nędzy będzie jeszcze więcej. Posyłamy do pracy na rzecz Tatr Kuchni w Poznaniu i do innych towarzystw trudniących się czynem miłosierdzia! Dzisiaj nie wystarczy już jednorazowa ofiara na cele dobroczynne — ale trzeba było poprosić nalożę podatki i darowizny regularnych ofiarach czasu.

Nadchodzi gwiazda, która tak rzewnie przemawia do serc ludzkich i nastroja do czynnej miłości bliźniego. Gdy zaszalemy w ciepłym pokoju do stołu wigilijnego obficie zastawionego - pamiętajmy o tych najbardziej, których brak nasytę żyłki strawy.

Po Nowym Roku rozpocznie się czas karnawałowy, czas zabawy! Niech ci, którym już dzisiaj snują się po głowie marzenia o świątecznych balach, zbytkownych przyjęciach i drogiej toaletach — niechaj pamiętają o tem, że dzisiaj nie czas na buczne zabawy, że tym głodniakom widząc zbytek, rozrzutność i życie nad stan jeszcze większą nienawistą zapłonąć musi do klasy posiadaczy.

Oby społeczeństwo nasze zrozumiało ten nakaz chwili, żeby nas przyszłe pokolenia nie potępiały kiedyś za przychylną obojętność względem cierpiących braci w tych ciężkich czasach powojennych, kiedyś, kiedyś, kiedyś! W rozmowie z przedstawicielami prasy premier Witos oświadczył, że gabinet opierał się na zasadzie parlamentarnej, a gdy ona została zachwiana, rząd wycofał konsekwencje. Dziś przed południem Prezydent Rzeczypospolitej przyjmie przywódców Klubu większości parlamentarnej. Wczoraj po godz. 33. Prezydent odbył dłuższą konferencję z min. Kucharskim.

Przed utworzeniem rządu

Warszawa, 15. 12. P. prezes Rady Ministrów otrzymał następujące pismo: Do Pana Vincentego Witosza, prezesa Rady Ministrów w Warszawie. Przychylając się do przedstawionej mi w dniu 14. 12. 1923 r. prośby o dymisie, zwalniam Pana z urzędu prezesa Rady Ministrów i wszystkich członków gabinetu z zajmowanych przez nich urzędów i funkcji, przetoż proszę Pana oraz wszystkich uczestników p. ministrom i kierownikom Ministerstw dalsze kierowanie sprawami państwowymi aż do chwili powołania nowego rządu. (—) Prezydent Rzeczypospolitej Stanisław Wojciechowski, (—) Prezes Rady Ministrów Wincenty Witos.

Warszawa, 15. 12. 22. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył misję utworzenia nowego gabinetu przywódcy Wyzwolenia p. Thuguttowi. Według pogłoszek w kuluarach sejmowych, p. Thugutt jako najbliższych współpracowników powołał na gen. Sikorskiego na stanowisko ministra Spraw Zagranicznych, Wysławę Grabskiego na stanowisko ministra Skarbu, a marszałka J. Piłsudskiego na stanowisko ministra Spraw Wojsk.

Warszawa, 15. 12. 22. 21.00. O godz. 20.30 opuścił p. Thugutt Belweder, poczem zakomunikował sprawozdawcom parlamentarnym, że Prezydent

Rzeczypospolitej przyjął dymisję gabinetu. A po konferencji z p. Wł. Grabskim, do którego zwieli pełne zaufanie, postanowił polecić p. Thuguttowi, jako przedstawicielowi opozycji, utworzenie nowego gabinetu. P. Thugutt przyjął misję — z terminem utworzenia gabinetu w przeciągu 48 godzin.

P. Thugutt oświadczył sprawozdawcom: „Zamierzam mieć się utworzenie gabinetu pozaparlamentarnego, złożonego z ławców.”

Nie będzie to gabinet ani lewicowy, ani Wywołany, tylko gabinet p. Thugutta, który wia szaloną odwagę, aby rozwiązać dzisiejszą ciężką sytuację — „przy udziale wszystkich ludzi dobrej woli.”

Gabinet ten postawił sobie krótkie zadanie: Skarb, wojskowość, administracja — a bardzo radykalnie być tylko w zamierzaniu, a nie w czynności. Kół lewicowe utrzymują, że do nowego gabinetu mieliby wejść:

Roman Dmowski (min. Spraw Zagr.), J. Piłsudski albo Wł. Sikorski (min. Spraw Wojsk), Wł. Grabski (min. Skarbu), Marszałek Rataj (min. Oświaty), Prokurator Rudnicki (znany z procesu so. Niewiadomskiego — min. Sprawiedliwości), Pos. Chładciski (min. Pracy), Pos. Niedziałkowski (P. P. S. — wice-min. Spraw Zagr.), P. Thugutt zatrzymuje dla siebie teke ministra Spraw Wewnętrznych.

Powyzsze dowolne kombinacje kół lewicowych podają jako charakterystyczne przejawy następującej chwili — w tym obóz. Nie mają one, oczywiście, realnych podstaw.

Warszawa, 15. 12. „Gaz. Warsz.” omawiając przesłanie gabinetowe stwierdza, że generał jego byłby zawiedziony ambicje osobiste i postawienie interesów klasowych i racjach wywołanych ponad interes państwa. Złaniem dziennika poza kombinacją dotychczasową stronnictw, na których opierał się Witos, nie ma możności utworzenia innej kombinacji. Są więc tylko dwie ewentualności: albo rekonstrukcja większości prawicowo-centrowej na pewnych postawach, albo wywołanie nowego, z naszych warunkach utworzenie polskiej większości sejmowej jest niemożliwe i wyłączenie z tego wszelkich konsekwencji.

Warszawa, 15. 12. Sen. Koskowski ocenia w „Kurj. Warsz.” pesymistycznie ewentualne próby utworzenia nowego gabinetu. Droga parlamentarna jest zburzona, nie ma wspólnej linii, którąby mogła połączyć lewice. Rozwiązanie pozaparlamentarne przyniosłoby gabinet, któryby prowadził kompromisyowy żywot przez krótki czas. Również gabinet koalicyjny jest złudzeniem.

Demokracja kończy się. Koskowski stwierdza, że kładzie rokowniczym symbolem anarchii. Jesteśmy pewni, że Prezydent szukać będzie wyjścia niezależnie od spekulacji partyjnej, kierując się tylko interesami państwa.

Tym, którzy wierzą, że kula przeszła ciało, bez reki, nogi, oka, zdolne do odbudowy Polski, chcemy dać pracę — pomóż nam — kup nalepki Na Inwalidzką Dom Pracy!

Złota taryfa kolejowa

Podług wiadomości nadesłanych z Warszawy, taryfa kolejowa w Polsce, osobowa i towarowa, podniesiona zostanie od 1 stycznia 1924, tym razem o 150 proc.

Ministerium kolei ustaliło już wysokość taryfy kolejowej, która według systemu waloracyjnego ma wejść w zastosowanie na kolejach polskich. Za podstawę do ustalenia tei taryfy waloracyjnej wzięto koszt przejazdu w pociągu osobowym klasy III, który wynosi będzie 2 centymy szwajcarskie

za osobę i kilometr. Koszt przewozu osobowego w II klasie będzie 2 razy większy od kosztu przewozu osobowego w III klasie, a trzy razy większy będzie koszt przewozu towarowego w porównaniu z togiem w III klasie. Przewóz towarowy poświadczony będzie o 50 proc. droższy od przewozu w pociągu osobowym.

Co się tyczy obliczania taryfy według waluty szwajcarskiej, to ministerium będzie codziennie ustalało kurs franka szwajcarskiego w stosunku do marki polskiej, odbierając aparat urzędowy będzie o każdej chwili zawiadamiał wszystkie dyrekcje kolejowe i poszczególne stacje.

W odpowiednim stosunku zmieniona też została taryfa towarowa, która obliczana będzie według specjalnego t. zw. baremu, to jest skali stawekw odnośnie do poszczególnych klas towarowych. Wobec tego nie będzie już wagi, dać nam to na odległość 300 kilometrów, co obecnie kosztuje 1 milion 828 tysięcy marek, według nowej taryfy kosztować będzie 8 franków 50 centymów, czyli około 5 milionów marek.

Projekt ministerium kolei co do taryfy towarowej był początkowo niezadowolony, ale podwyższony został na propozycję komitetu taryfowego, który tym razem po raz pierwszy w całej swojej działalności stał na stanowisku wyższej taryfy od projektowanej przez ministerium, a to dla możliwie najsukurszej i najszybszego przeprowadzenia metody racjonalnej (?) taryfy kolejowej.

Próba rozbicia sejmowej większości polskiej

Warszawa, 14. 12. 22. 17. min. 50. Dzisiaj po południu podjął posiedzenia Klub „Piasta”, poświęconemu sprawie projektu ustawy o parcelacji i osadnictwie nastąpił w Klubie rozłam.

Grupa posłów z posłem Brylem i Piutą na czele opuściła salę obrad, udając się na konferencję oddzielną.

Wobec rozłamu w Klubie „Piasta” nastąpiła zmiana w sytuacji politycznej. Inne sprawy schodzą narazie na drugi plan.

O godz. 17 min. 45 Marszałek Rataj zawiadomił Sejm, iż składa gośność Marszałka.

Posiedzenie Sejmu przerwano i odroczone do poniedziałku.

O godz. 19 zbiera się Rada Ministrów, która zajmie się sytuacją.

Warszawa, 14. 12. 22. 18.30. Na Radzie Ministrów prezydent Witos postawił wniosek o zwrócenie się do Prezydenta Wojciechowskiego z prośbą o dymisję Klubu „Piasta”.

Na zeście sejmowników z Klubu „Piasta” (grupa Bryla i Piuty) stanął inżynier Pawłowski; mają oni za sobą 14 posłów.

Warszawa, 14. 12. 22. 20.45. O godz. 20.30 zakończyło się posiedzenie Rady Ministrów. Rada Ministrów postanowiła jednomyślnie podać się do dysmisji.

Około godz. 21 zakończył obrady Klub P. S. L. „Piast”, który przyjął do zatwierdzającej wiadomości dymisję Marszałka Rataja oraz postanowienie p. premiera Witos i ministrów, należących do Klubu „P. S. L.” Wobec tego, że w dniu dzisiejszym przesunięcia w układzie sił na terenie parlamentarnym podrywają podstawy większości na której rząd się opiera, uniemożliwiający rządowi przeprowadzenie jego programu, mam zaszczyt,

Burmistrz listu, wystosowanego do p. Prezydenta Rzeczypospolitej jest następujące:

Panie Prezydencie! Wobec tego, że w dniu dzisiejszym przesunięcia w układzie sił na terenie parlamentarnym podrywają podstawy większości na której rząd się opiera, uniemożliwiający rządowi przeprowadzenie jego programu, mam zaszczyt,

